SPREMLJEVALNI PROGRAM:

Spremljevalni program bo zaradi epidemioloških razmer potekal virtualno.

Loški muzej

Kolofon razstave:
Maruša Štibelj: Kronično pozni
28. 1.–21. 3. 2021

Galerija Ivana Groharja
Loški muzej Škofja Loka
www.loski-muzej.si

Zanj: Aleksandra Saša Nabergoj
Kustos: Boštjan Soklič
Besedilo: Boštjan Soklič
Jezikovni pregled: Branka Gradišar
Prevod: Mateja Žuraj
Grafično oblikovanje: Kolektiv DVA
Postavitev razstave: Maruša Štibelj, Boštjan Soklič
Tehnična ekipa: Vida Grah, Boris Krajnc

Maruša Štibelj

KRONIČNO POZNI

Galerija Ivana Groharja
28. 1.–21. 3. 2021

Kustos razstave: Boštjan Soklič

Maruša Štibelj je vizualna umetnica iz Kranja, ki se posveča predvsem tehniki kolaža. Ukvarja se še s filmom, videoprodukcijo, knjižno ilustracijo in literaturo. Svojo umetniško kompleksnost običajno predstavlja z analognimi in digitalnimi kolaži v okviru multimedijskih projektov, kjer kolaž povezuje s pisano in govorjeno besedo, glasbo in animacijo. Je tudi pobudnica in glavna kuratorka mednarodnega festivala sodobnega kolaža (KAOS), ki se vsako poletje od leta 2018 dalje odvija v sklopu programa Layerjeve hiše v Kranju.

Maruša Štibelj se v Galeriji Ivana Groharja predstavlja s serijo *Kronično pozni*, ki je nastala med letoma 2018 in 2020. Sestavljena je iz petindvajsetih kolažev na platnih malega in srednjega formata. Za prve kolaže iz te serije je umetnica leta 2018 v Parizu na Salonu lepih umetnosti prejela nagrado strokovne žirije.

Dela iz serije *Kronično pozni* so reciklirane lepljene podobe iz najrazličnejših materialov. Razvrščena so v manjše vsebinske sklope, ki subtilno obravnavajo pomenljiva in pereča področja sodobnega časa, kot so na primer rasizem, emancipacija žensk, moralni in gospodarski razkol v obdobju pandemije, odnosi med spoloma in mnoge druge družbene anomalije. Umetnica opozarja na probleme segrevanja ozračja, izpuhtevanja temeljnih vrednot, poglabljanje neenakopravnosti med ljudmi in motnje na trgu dela. Hkrati angažirano in likovno provokativno usmerja svoj pogled v prihodnost človeštva in izpostavlja tisto ključno, kar nas razlikuje od drugih bitij – človekovo sposobnost imaginacije, pripovedovanja in prepoznavanja zgodb. Gledalca vabi k razmisleku, kaj je pomembno in za kaj se je treba angažirati v kakofoniji sveta, izpolnjenega z negotovostjo. Kolaži Maruše Štibelj nam ne ponujajo jasnih odgovorov na globalne tegobe, nam pa lahko odprejo oči.

Umetnica je prvi vzgib oziroma osnovno idejo za koncept dobila ob pregledovanju stare nemške medicinske knjige o boleznih in defektu oči. Zamegljenost vida uporablja kot prispodobo za človeško topost, neobčutljivost in ignoranco. Ugotavlja, da »lažni« individualizem, opevan v sodobni potrošniški družbi, človeka pogosto odmika od sočloveka in pogubno vpliva na empatijo. Maruša Štibelj nas preko podob opozarja na našo pasivnost ob vsakodnevnih katastrofah, ki bi jih lahko preprečili, pa jih nismo, na strah, prisoten na vseh družbenih nivojih, in na zamujene priložnosti za izboljšanje tako globalnih kot parcialnih razmer posameznika. Umetnica nas nagovarja, da v nenehnem lovljenju ravnotežja med odgovornostjo in udobnostjo prevzamemo odgovornost. Zdrs v udobnost namreč pomeni boj s slabo vestjo.

Vizualna govorica Maruše Štibelj v seriji *Kronično pozni* je zasnovana jasno in preprosto, izvedena pa natančno in prepričljivo. Z lepljenjem in krpanjem grafičnih, fotografskih, oblikovalskih in slikarskih elementov v vsebinsko napete, a obče razumljive zaključene pripovedi, umetnica kontinuirano razgalja svoja intimna stanja in razmišljanja, opredmetena na način, ki vzbuja estetsko ugodje in lucidne asociacije. Vizualno nam torej predoča svoj *state of mind*, ki zajema vse, od razpoloženja do strukture mišljenja. Odstira nam poglede na svoj miselni kalejdoskop, pokrivajoč tako kognitivna kot sanjska področja. Ker so njena dela vizualno prepričljiva in ker odpirajo številna aktualna vprašanja, povezana z iskanjem smisla v pandemično kaotičnem svetu, so zanimiva različnim generacijam ljubiteljev likovne umetnosti. Eksperiment v smislu zasnove, drznost, smisel za dramatičnost, humorni dovtipi, kompozicijska razgibanost, vsebinska pestrost in stilna prepoznavnost so temeljne lastnosti umetnosti Maruše Štibelj, delujoče v sferah med klasičnim kolažem in sodobnimi vizualnimi praksami.

Čeprav je Maruša Štibelj sodobna konceptualna vizualna umetnica, je še vedno v zvezi z evropsko tradicijo fantastičnega slikarstva. Serija *Kronično pozni* je rezultat originalnega (včasih šokantno neposrednega) ustvarjalnega načina, konceptualno in vsebinsko včasih povsem jasnega, drugič obskurno skrivnostnega, vselej pa formalno inovativnega in informacijsko bogatega. Štibljeva povzema anahronistične oblike, teksture in strukture iz narave, urbanega okolja in njegovega obrobja, vendar faktografske plasti, izhajajoče iz realne predstavnosti, z domiselnimi eksperimentalnimi postopki nadgrajuje in spreminja. Kolaže izvaja v skladu s temperamentom: smelo in impulzivno. Njen imaginarno konkretni doživljajski svet je temeljno idejno torišče in poligon za premišljeno komponiranje, ki druži spontanost s tehniko in je ključno za reševanje zahtevne likovne tematike. V središču avtoričinega zanimanja so običajno figure, vpletene v polnopomenska gibanja in odnose. Pri konstrukciji figuralike se sprva od realnosti odmakne, kasneje pa se k realnemu izhodišču (podobno kot slikar France Mihelič) spet vrne. Figura je v umetniški praksi Maruše Štibelj osrednji element likovne pripovedi. V maniri »imaginarnega ekspresionizma« tako slike kot animacije zrcalijo njen prezir do moralno prazne in vrednostno izprijene družbene stvarnosti, ob tem pa kličejo po vrnitvi v svet vrednot. Njeno umetniško ustvarjanje se razvija v napetosti med vidno-tipnim doživljanjem sveta in vizionarsko, v duhovnem svetu spočeto umetnostjo. Prva je impresivna, druga ekspresivna.

Štibljeva v svoj kreativni postopek uvaja različne materiale (blago, krep papir, prtičke, robčke idr.), jih trga, nato lepi ali kako drugače pritrjuje na platno. Tak postopek ji omogoča efektno vzpostaviti vzdušje nedefiniranega prostora, nemalokrat globinsko opredeljenega z belino, v katerega »vsaja« simbole in strukture. Z uporabo ustrezne barvne skale, v kateri običajno prevladujejo intenzivni toni, locira atmosfero na posamezne plasti ali sloje. V kolažih Maruše Štibelj se prepletajo risarski, oblikovalski in slikarski prijemi, slika pa živi kot samostojen organizem in harmonična enota raznovrstnih površinskih tekstur, neobičajnih ploskovnih stikov in barvnih kontrastov. Predoča nam slikovno-taktilne krajine, poseljene z ljudmi ali s človeku podobnimi liki, v katerih si z različno intenzivnostjo sledijo doživetja – od ilustrativnih anekdotičnih celot do igrivih barvnih skladov, nenavadnih oblik in stanjšanih struktur.

V sklopu pričujoče razstave Maruša Štibelj nadgradi in obogati konceptualno celoto z videom, ki posamezna dela poveže v celoto. Izhodišče je seveda spet slika, hkrati kazalka intimnega potovanja vase, v nerazjasnjena območja kolektivne zavesti in prečudnih vizij. Video ponazarja prehod, ritualni klic – invokacijo, težnjo po vzpostavitvi harmonije med individuumom, družbo in vseobsegajočim univerzumom, do katere vodi nejasna cesta. Za umetnico video ni samo niz gibljivih sličic: je enovit in slikovit ritem občutkov, povezujoč realnost lastnega duhovnega prostora z realnim predstavnim svetom, arhetipi in magičnimi predstavami.

Maruša Štibelj uporablja motive, tematike in vsebine iz naplavin potrošniške družbe in popularne kulture ter jih prevaja v samosvoj umetniški jezik. En sam vizualni okrušek ali na videz še tako nepomemben detajl ima lahko več pomenov in dimenzij, ki fragmente iz različnih vsebinskih kontekstov spravljajo v nov konceptualni univerzum. Avtorica ponuja razburljivo pripoved, sestavljeno iz realističnih drobcev predmetnosti in antropomorfne figuralike, potopljenih v imaginarno krajino, ki v redkih primerih deluje idilično, vedno pa prepričljivo sugestivno in zrelo.

Boštjan Soklič,
kustos Loškega muzeja Škofja Loka

Loški muzej